

VAN NATURE

Jacques van der Neut schrijft in Van Nature over opvallende waarnemingen in de natuur. Hij werkt als boswachter in De Biesbosch. Daarnaast is hij een verwoed natuurfotograaf.

DS

Vanaf zijn 15de is Jan Reuser is al betrokken bij de eendenkooi op de Hofmansplaat in de Brabantse Biesbosch. Na 58 jaar stopt hij met zijn werk achter de schermen. „Je kunt zo'n moment blijven uitstellen, maar wat schiet je daarmee op?”

▲ Met zijn boot vaart Jan Reuser over het Spijkerboor naar de Hofmansplaat. FOTOS JACQUES VAN DER NEUT

▲ Jan Reuser was 58 jaar kooiker op de Hofmansplaat.

De kooiker stopt ermee

Reuser pikt mij op in Hank en samen varen we naar zijn eendenkooi op de Hofmansplaat, die grenst aan het Spijkerboor. Als we ons bootje hebben afgemeerd, gaan we de wal op en lopen door een hek naar een houten optrekje. Bij de deur trekken we onze laarzen uit en gaan naar binnen. De wanden zijn met schrootjes betimmerd en Reuser knielt bij de kachel. Weldra zien we er de eerste vlammen in opschieten. „Dit keetje is ergens in de jaren 80 neergezet”, vertelt Reuser. „Daarvoor stond er iets anders, maar dat is in 1945 door de Engelsen gebombardeerd. Hier lag toen de vuurlinie, er werd over en weer geschoten. Op deze plek was in die dagen een Duitse post gevestigd, vandaar dat het met de grond gelijk werd gemaakt. Na de Tweede Wereldoorlog is hier toch weer een huis gebouwd.”

Realistisch

Reuser heeft hier weliswaar heel wat voetstappen liggen, maar zijn beslissing om op 1 januari dit jaar met de kooi te stoppen, is een wel overwogen besluit. „Je moet realistisch zijn. Mijn lijf is nog goed en ik kan gelukkig nog behoorlijk uit de voeten. Echte hobby's heb ik niet. Ik zie mij niet in het café biljarten of een kaartje leggen, zoals die oude kerels doen. Met Staatsbosbeheer heb ik afspraken gemaakt. Mijn bootje ligt hier recht tegenover, dus als ik zin heb om een kijkje op de kooi te ne-

men, kan dat. Ik moet mij erbij neerleggen dat het beheer waarschijnlijk anders zal gaan dan dat ik gewend ben.”

In 1972 verhuisde zijn vader naar Made, waardoor het voor Jan mogelijk werd om de kooi over te nemen. „In die tijd speelden er al de nodige, zoals het 'stilvallen' van het getijd door de afsluiting van het Haringvliet, de aanleg van de spaarbekkens, de opkomst van de waterrecreatie en ga zo maar door. Van 1996 op 1997 ben ik op de Hofmansplaat gestopt met vangen. Wij vingden hier vooral wilde eenden en de andere eenden-

soorten werden geringd.”

In verband met de drastische achteruitgang heeft de Vogelbescherming dit jaar benoemd tot het Jaar van de wilde eend. Merkte Reuser hier ook iets van op de Hofmansplaat? „Die enorme terugval merkte ik zeer zeker, tientallen jaren geleden al. Bij de oplossing van zo'n vraagstuk moet je het volgens mij zoeken in zaken die zeer onwaarschijnlijk zijn. Natuurlijk heb ik veel belangstelling voor de uitkomsten van dat onderzoek, tenslotte was het voorheen een van onze gewoonste soorten.”

“**Wennen dat anderen in de kooi aan het werk zijn**

—Jan Reuser

Met de teruglopende vangsten was het voor Reuser duidelijk dat hij niet kon afwachten en dat hij ook ander werk moest gaan doen om het hoofd boven water te houden. „Voor het toenmalige natuur- en recreatieschap heb ik veel en diverse klussen uitgevoerd, zoals het plaatsen van damwanden en dergelijke. Verder was de omschakeling in 1997 van een vang-kooi naar een bezoekerskooi een onvermijdelijke stap geworden. Zo iets vergde veel inzet en een totaal andere benadering.”

Wandelpijpen

Aan het eind van ons gesprek doen we nog een rondje door de kooi. We lopen langs de schermen en vangpijpen. „Hier liggen nu brede wandelpaden. Toen mijn vader op deze kooi actief was, gebruikte hij veel smallere paden”, vertelt Reuser, terwijl hij demonstratief naar een rij bomen loopt en de ligging van het vroegere paadje aanwijst.

In de verte klinkt het gejack van motorkettingzagen. Medewerkers van Staatsbosbeheer voeren er werkzaamheden uit. „Hier moet ik aan wennen, dat er anderen in de kooi aan het werk zijn”, zegt Reuser. „Staatsbosbeheer zoekt voor deze plek een ondernemer en zolang die nog niet gevonden is, voeren zij hier ter overbrugging beheerswerkzaamheden uit. Je kunt zo iets ook niet laten liggen, want voordat je het weet is zo'n kooi veranderd in een enorme woestijn.”

EENDENKOOI

Afpalingsrecht zorgt voor rust

Een eendenkooi is een plek waar in het wild levende eenden werden gevangen voor consumptie.

Een eendenkooi bestaat uit een flinke vijver waar enkele smalle watergangen op uitkomen, de vangpijpen. Om overvliegende eenden naar de kooi te lokken, houdt de kooiker op de kooiplas een aantal gekortwielde lokeenden, de zoge-

▲ Een eendenkooi bestaat uit een plas met verscheidene vangpijpen.

noemde halfwilde 'staleenden', die hij dagelijks voert. De staleenden zijn gewend aan

de kooiker met zijn kooikerhond. Stille en rust rond de kooi worden gewaarborgd door het afpalingsrecht. In een cirkel rond een eendenkooi met een straal van circa 500 tot 1500 meter, gemeten uit het midden van de kooiplas, zijn geen activiteiten toegestaan die de eenden zouden kunnen verstoren of weggagen.